

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 80
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
vzaniła iz reklamirajo
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprište rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisni dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovane pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
orožno poslani knjige
se ne vračajo.

Narečje ali dialekt ter njegov pomen za ljudsko šolo, osobito za elementarni razred.

Ali se naj učitelj ozira na jezik, ki ga govoré otroci pri prvem vstopu v šolo, ali ne — o tem je vsak prepir odveč. Novo se mora s starim, neznanom z znanim razložiti, raztolmačiti in pojasniti.

Diesterweg.

Da-si je otrokov jezik pri prvem njegovem prihodu ali vstopu v šolo že precej razvit, t. j. da govori na svoj način in po svoji razumnosti že precej pametno, vendar ima na sebi znake enih činiteljev (roditeljev), ki so mu bili v govorjenji v posnemanje. To se pravi: pri prvem vstopu v šolo govoré otroci večinoma še narečje svojega kraja — in le pičlo število je takih, ki slišijo že domá pravilni književni ali pismeni jezik.

Z ozirom na smoter jezikovnega pouka v ljudski šoli, ki je vsled šolskega in učnega reda mej drugim sposobnost prav (to je v književnem jeziku) in gladko se izražati ustno in pismeno — bi človek mislil, da se učitelju na učenčevo narečje niti ozirati ni treba. Vendar temu ni tako. Tudi na narečje, katero govori otrok, treba je učitelju paziti. Na njegovo govorico mu je naslanjati vse svoje poučevanje, ako hoče — osobito v začetku — doseči poveljnih učnih vspehov. Baš ta prvi otroški govor, pravi materini jezik otrokov, je podlaga, na kateri vesten učitelj razvija učencu jezik v lepo in pravilno književno govorjenje.

Raumer trdi o tem: „Naravni način napeljevati otroke k pravilnemu književnemu govorjenju začne se z onim jezikom, kateri se pri otrokih že nahaja ter poskuša take učence polagoma, nekaj po vaji, nekaj po prvih slovniških načelih (elementih) počenši z njihovim narečjem dovesti do pisnega jezika“.

„Da bodo otroci tvoj jezik umeli in čuli iz njega dobroto tvojo, napravi jim ga lahkega in govori z njimi iz početka, kakor govori mati s svojo deco. Napačno bi bilo takoj prvi dan govoriti v slovniško pravilnem jeziku; kajti to bi te prvi dan otrokom odtujilo — razven tega govoril bi praznim stenam. Otroci, nevajeni takej govorici, bi se dolgočasili in to bi bila največja hiba v elementarnem razredu. Otroci želi zabave. To najde le med otroki in nekaj nadomestila mu bode razumljiv otroški jezik. To trdim seveda le za prve ure (recimo za prve dni. Op. pis.) pouka, kajti kmalu potem je začeti čistiti njihov jezik, a to na ljubezniv način“. Tako piše tovariš J. Krulce v izvrstni svoji razpravi: „Občevanje z učenci početniki“. Prim. „Uč. Tov.“ za leto 1890 str. 234. Da pa bode mogel učitelj s prvenci začetka govoriti tako, kakor govori mati s svojo deco, ne-

izogibno je potrebno, da se kolikor mogoče natanko seznani z bistvom narečja učencev, oziroma kraja, v katerem deluje; vedeti mora nadalje, kako se prehaja od domačega jezika na pravilno pisno govorjenje. Kajti ne le da se v jezikovnem pouku narečje samo za se ne sme obdelovati, ampak ne bilo bi tudi predolgo mujenje pri dialektu kot sredstvu v tolmačenje pisne govorice umestno. Le prve dni naj rabi učitelj domačo govorico, a potem je treba takoj pričeti s popraviljem in čiščenjem prvenčevega jezika. Ako postopa učitelj pri tem pravilno in taktno, privadijo se otroci hitro učiteljevega pravičnega govora. *) Osobito pa se pot od narečja do književnega jezika v oni šoli hitro ugladi, kjer učitelj učencem v začetku dovoli, da se izražajo tudi v svojem dialektu, ako jim nedostaja pravičnih besed in ondi, kjer učitelj z ljubeznivo potrpežljivostjo in doslednostjo popravlja otrokom govorne hibe ter jih po možnosti opozarja na razliko med narečnim in pismenim izrazom.

Slab vzgojitelj bi bil in breztačno bi ravnal tisti učitelj, ki bi se posmehoval narečnej govorici otrokovej, ali jo pa celo zaničeval. Saj je vendar narečje najdraži zaklad vsakega naroda. Svoj narod in pa njegova svojstva ljubiti in spoštovati je dolžnost vsakega blagosrčnega človeka, posebno pa učitelja, ki živi med priprostim ljudstvom in deluje za njegovo omiko.

„Es ist das mindeste, was man fordern kann, dass der Lehrer seinen Schülern in Betreff ihrer Mundart die Wahrheit sage, dass er die Mundart nicht hinstelle als das Falsche, das dann richtiger der Schriftsprache gegenüberstehe, sondern dass er der Mundart alle diejenigen Rechte und Vorzüge, welche die gesellschaftliche Entwicklung ihr einräumt, unverkümmert lasse“.

Tako Albert v svoji knjigi o pouku v materinščini. **) Previdno je torej ravnati učitelju, kedar popravlja narečno govorjenje otrok, da se ne odtuji mladini in da si ne nakoplje neprijaznosti priprostega ljudstva, ki je posebno v tej reči zelo občutljivo.

Omenil sem, da bodi skrb učiteljeva, da se kolikor mogoče natanko seznani z bistvom narečja svojega šolskega okoliša. Poznati mu je vse navadnejše narodne besede in reke, da mu je mogoče opirati potem v šoli na nje svoje poučevanje. Narodne izraze si bode priden in v svojem poklici vnet učitelj vedel zabeleževati in napravliti si bode polagoma iz njih posebno zbirčico, morda celo zbirko „Narodnih paberkov“. Takovo nabiranje narodnih drobtin prinaša učitelju dvojno korist; ne samo da mu bistveno olajšava delovanje v njegovem poklici, temveč često ga dovêde tudi k nadaljnemu izobraževanju v jezikoslovji.

„Jezik slovenski“ — tako piše prof. Fr. Levce *** — še dandanes ni na vse strani tako razvit, da bi se ga mogel kdo korenito naučiti iz samih knjig. Še dandanes vsak dober pisatelj zajema narodnost iz narodnih ust⁴. Pokojni Fr. Levstik je bil znan korenit jezikoznanec slovenski, ki je pisal vzgledno čist jezik. Kako je došel Levstik do tako visoke stopinje jezikoslovne naobrazenosti, povê nam velezasluženi prof. Marn v svoji knjigi „Slovenski jezičnik“, kjer piše o njem mej drugim to-le: „Vprav to, da je po dovršenih srednjih šolah prosto bival mej prostim narodom ter bistro opazoval njegovo govorico, pripomoglo mu je največ, da je slovenščino dobil v tako oblast“. In če se poprašamo, kakó si je prisvojila večina naših najboljših pisateljev dar takó prikupnega in gladkotekočega pripovedovanja, odgovarjamo: največ s tem, da so zajemali iz živega

*) Da mora rabiti učitelj v šoli — pa kolikor mogoče tudi izvan šole — vedno le čisti književni jezik, to se razume samo po sebi. Saj je pravilna govorica učiteljeva najkrepkejšo sredstvo vsega jezikovnega pouka. Njegovo govorjenje je, rekel bi, podlaga vsemu šolskemu pouku.

**) „Der Unterricht in der Muttersprache“. Leipzig 1872.

*** Prim. „Ljub. Zvon“, 1891, str. 4.

studenca našemu jeziku, iz priprostega nepokvarjenega naroda samega. Res je, da se od učitelja ne zahteva, da bi bil korenit in izboren jezikoslovec ali spreten pisatelj, a zahteva se, da ima jezik, v katerem poučuje, popolnoma v svoji oblasti; kajti le na tak način mu je možno zadoščati ostrim postavnim zahtevam. Učitelj bodi tudi dober pripovedovalec, saj so znane značilne besede dr. Kellnerja: „Erzähle, damit ich sehe, was für ein Lehrer du bist“. Kje pa se naj učitelj uči dobrega pripovedovanja? Iz dobrih, v narodnem duhu spisanih spisov (pri nas Slovencih iz Erjavca, Jurčiča, Slomškega, Stritarja in drugih), pa tudi iz priprostega naroda samega. Najboljše pa so narodne pripovedke. Zato pa n. pr. Hrvatje takó lepo napredujejo, ker se v pisavi ravnaajo po narodnih pripovedkah. Učitelju naobražencu zveni ali bi vsaj morala zveneti vsaka beseda iz kmetovih ust drugače, nego v jezikoslovji čisto neukemu Slovencu. Imejmo torej vedno ušesi odprti ter poslušajmo, kakó govori narod; saj je krasen in bogat mili naš materin jezik! Ko pa slišimo kako dobro narodno besedo ali lepe narodne reke, takoj si jih zabeležimo!

V naslednjem podam čitateljem „Pop.“ kratek osnutek, po katerem sem si sestavil tako zbirko dialektičnih izrazov. Nabrane besede slišiš največ v znanem trgu „Središče“ na Štajerskem, nekoliko pa tudi po okolici.

I. Posebne besede, ki se v slov. književnem jeziku ne nahajajo.

- Bave** oziroma **baue**, tudi **baubave** (m.) — žuželka, znači isto, kar po drugih krajih, osobito na Kranjskem beseda „kukec“.
- Bakovec** (m.) — kalina, Rainweide, ligustrum vulgare.
- Bradue** (m.) — otročji podbradek, Bartläppchen.
- Bormeš** — takó je, seveda. Kaj ne, da je danes vroče? „Bormeš“ je „Bermeš“ je mesto „bogneš“ r je mesto že, kakor se to godi v besedi „vže“, v sosednem Medjimurji „vre“.
- Bregaše** (pl.) — spodnje hlače ali gače, Unterhosen.
- Bunda** (f.) — velika zimsko suknja (iz madj.).
- Cona** (f.) — ime, pridavek.
- Conjavati** — priimke dajati. N. pr. Prosim, gosp. učitelj, N. N. me je danes opoldne „conjavał“. To je iz nemščine Zunamen geben — zmerjati.
- Cimer** (m.) — šopek cvetic; n. pr. lep cimer mu je napravila. (To besedo so najbrž vzeli iz madj. Glasi se strnem, zimere, zimier in pomeni mej drugim tudi Helmschmuck.)
- Cintor** (m.) — pokopališče, Friedhof. Beseda iz l. coemeterium in lat. coemeterium iz grškega
- Cusrav**, **cundrav** — zerfetzt; n. pr. koruzo nam je toča tako pobila, da je vse perje „cusravo“. (To bo iz kondič, kodrav, kundrav).
- Čavelj** (m.) — žrebelj, eiserner Nagel iz laškega chiaivo, a to iz lat. clavus.
- Čelaren** — smešen, a tudi v pomenu ničemuren: „Svet nestalen, svet čelaren“, „čalar“, Betrüger.
- Črje** (pl.) — držaj ali roč pri noži ali vilicah, n. pr. ta nož ima nove črje. V Središči, a osobito po okolici sliši se ta beseda tudi v čisto stari obliki črne, Messerheft.
- Čobe** (pl.) — ustni, Lippen (čoba, šoba, čuba.)
- Čonta** (f.) — kost, der Knochen iz madj.
- Čuda** — mnogo, dosta; letos je čuda sena.
- Črleno** — rdeče; ta izraz je iz hrvaške besede „crljen“, „crven“.
- D'enes** — danes;
- D'ešč** — dež.
- Drač** — plevel, Unkraut.
- Drevo** — les, Holzmaterial.
- Dere** — kadar; n. pr. dere moliš, misli na Boga. Dere iz kadere, kedere, kdere, dere.
- Degmati se** — prepirati se, zanken.
- Drvene** — leseno, hölzern.

Drugda — drugikrat; n. pr. pridi drugda, danes ni očeta doma.
 Duriti se — gabiti se, eckeln, srb duriti, aufbrausen; pr. odurjavati.
 Ecek (m.) — tele; n. pr. včeraj so našega „ecka“ odgnali.
 Fanžol (m.) — fižol.
 Fučkec (m.) — pomladni jegljič. Pri-mula officinalis. Po savinjski dolini „godci“.
 Gamb (m.) — gumb, Knopf.
 Gazda (m.) — gospodar (iz hrv.)
 Gozdarica (f.) — gospodinja (istotako.)
 Gruška — hruška,
 Gudek (m.) — puček, Ferkel.
 Gurati se — igrati se, srb. gurati, stoßen.
 Gurača (f.) — igrača; n. pr. daj mu „guračo“, naj se malo „gura“.
 Handžur — jesenski podlessek, Colchicum autumnale.
 Hapiti se — začeti; n. pr. ne vem kje bi se dela hapil.
 Hormak (m.) — bedak; je pač pravi hormak.
 Huhati se — gugati se, schaukeln.
 Hujati — sovražiti, grdo imeti; otrok, ki stariše huja, nema sreče.
 Ja — jaz; n. pr. ja (z) ne vem, kje je. Kakor v hrvaščini.
 Jak — močen, čvrst, kakor v hrvaščini. Kraj ogrske meje pomeni tabe, seda toliko kakor priden, marljiv. On je jak težak, v Slovenskih goricah je jak — ral, lep. N. pr. To je jaka deklina.
 Jal (m.) — zavist, jalen — zaviden, neidisch.
 Januš (m.) — sladki janež Pimpinella anisum.
 Kamček (m.) — kamenček, Griffel.
 Karcamajka (f.) ženska obleka, jopič, po nekod kučmajka, tudi kocomanjka.
 Kastura (f.) — otročji žepni nožič.*)
 Kečkati — stesti za lase, lasati.
 Kecmec (m.) — črešnjeva smola.

*) V drugih krajih po Slovenskem pravijo temu nožicu „krplj, sključek, sklepec, pipček, binžek, šiček, fikec, mihec in tudi krošljek“.

Kefa (f) — krtača, ščet, Bürste.
 Kefati — krtačiti, bürsten.
 Kip (m.) — podoba iz platna ali papirja.
 Kipeec (m.) — majhna podobica, kakoršne devajo v molitvene knjige.
 Kola (pl.) — voz.
 Koturati se — kotati se, valjati se.
 Kurozlep — Sekneeglöckchen.
 Liliti se — lnščiti se, leveti se; koža se lili.
 Ljut — čvrst, krepek, „ljut“ mladenič.
 Macotati — hin- und herreißen.
 Morti — morda, morebiti, vielleicht; morti, ga najdeš domá.
 Motiti — koga zabavati, kratkočasiti.
 Naglejuvati — ogledovati si, spionieren, kaj si hodiš sploh sem naglejuvat.
 Namič — niti, nicht einmal; namič pogledal me ni.
 Neštarni — nekateri; neštarni malo misli na smrt.
 Menča — sum, Verdacht.
 Nešče — nekdo; nešče ide, ker pes laja
 Nehāti — pustiti; o poldne me ne bode doma; nehaj mi malo obeda!
 Nojz (m.) — podstrešje (na hiši), Dachboden.
 Odāti — predati.
 Ogábno — ostudno — ekelhaft.
 Obrok (m.) — zobjanje za konje; n. pr. nesi konjem obrok.
 Ostrebati (tudi sčakavati) — pričakavati koga; celi dan že ostrebamo na te in le zdaj še prideš.
 Parovnjak — žehtnjak (Bartel, str. 611), Sechtelschaff.
 Podstava — podvlaka, Futter bei einem Kleid.
 Pávek (m.) pajek, die Spinne.
 Picek (m.) — pišče ali piščanec, das Huhn.
 Pitati — vprašati, fragen.
 Piknja — pika.
 Podsnehalja, družica, Kranzeljungfer.
 Póplon (m.) — odeja, Bettdecke srvn. poulun, ogr. poplun.
 Precemba (f) — nekaj posebnega, bolj-šega v hrani. N. pr. Bolnik, ki okreva,

mora sprv časa imeti vedno neko pre-
cembo v hrani, da prej popolnoma
ozdravi.

Prekoredno — več nego dovolj (prek.
reda).

Puca, pucka (f.) — kamena posoda z celo
ozkim vratom, navadno iz skriljevca.

Raha tudi rahla — prekla, rajica,
Stange, po drugod ragla, rakla.

Robača — srajca. (Konec sledi.)

Solske razmere na Kranjskem.

Iz učiteljskih krogov prinesel je „Sl. Narod“ v svoji 75. številki dopis, kateri se nam zdi vreden, da ga podamo tudi „Popotnikovim“ bralcem. Evo ga doslovno:

„Boj za šolo je dandanes na dnevnem redu. Vsaka stranka bi jo rada pridobila v svojo oblast, dobro vedoč, da ji je s pridobitvijo šole osigurnjen njen obstanek. Ves ta boj je pa šolstvu na veliko škodo, ker se uporabljajo v to različna, čestokrat nepoštena in krivična sredstva, ki očitno izpodkopavajo potrebo in veljavo ljudskega šolstva ter ugled učiteljstva pri ljudstvu. Najčesče predbaciva se današnji šoli, da je v liberalnih, brezverskih rokah, in vsaka napaka, vsaka pregreha današnje mladine predbaciva se učiteljstvu, oziroma šoli, da še več, tudi propadanje ljudskega blagostanja pripisujejo sedanji šoli. Istina je, da je dobro urejena šola najboljša podstava versko-nravnemu življenju naše mladine, to pa le, ako jo podpirajo stariši — ako jo podpira ljudstvo. Dokler se bode pa ljudstvo hujskalo zoper šolo in učiteljstvo, toliko časa ne more šola oziroma učiteljstvo plodonosno zvrševati svoje težavne naloge. Tudi je res, da sreča in blagostanje ljudstva sloni na dobro urejeni šoli, istina je pa tudi, da vse to se sme zahtevati le od dobro urejene šole. Ali je pa šolstvo na Kranjskem res že tako dobro urejeno, da bi se mu smeli opravičeno predbacivati viri vseh napak naše mladine ter propadanje ljudskega blagostanja? Ali so opravičeni vsi ostudni napadi na sedanje šolstvo oziroma učiteljstvo?

Kdor pozna temeljito šolske razmere na Kranjskem, mora odgovoriti da ne; kajti naše ljudsko šolstvo je še v povojih ter daleč, daleč za drugimi kronovinami v Avstriji. Evo par statističnih dokazov.

Naša dežela ima 1 meščansko šolo in 331 ljudskih šol s 556 učitelji.

Za šolo godnih otrok je 78.579, v istini pa obiskuje šolo le 51.710 t. j. 65·8 odst. Ti odstotki nam pričajo, da smo v tem pogledu na Kranjskem še daleč za drugimi kronovinami. Slabeje je v tem oziru jedino še v Istri (59·6 odst.), v Bukovini (50·7 odst.) in v Galiciji (48·6 odst.). Najboljši šolski obisk je na Dol. Avstrijskem (96·1 odst.), na Češkem (95·8 odst.), na Moravskem (95·5 odst.) in na Gor. Avstrijskem (95 odst.)

Če jemljemo v poštev število prebivalcev, pride na Kranjskem na jednega učitelja 897 prebivalcev. Še več prebivalcev na jedno učno moč pride še samo v štirih kronovinah in sicer v Istri, Galiciji, Dalmaciji in Bukovini. Nasprotno pa pride n. pr. na Češkem na jednega učitelja le 410 prebivalcev, na Dol. Avstrijskem 428, na Moravskem 454.

Kranjska je torej v tem oziru trinajsta kronovina. Pa to še ni najhuješe.

Poglejmo si sedaj število učencev, ki spadajo na jednega učitelja in v tem oziru je Kranjska na zadnjem mestu v Avstriji, kar dokazuje, da učiteljstvo na Kranjskem največ trpi. Na jednega učitelja pride pri nas poprečno računjeno 114 učencev, dočim jih pride n. pr. v Trstu le 52, na Dol. Avstrijskem 58, na Češkem pa 68 učencev.

Gledé na troške za šolstvo pride na Kranjskem na jednega prebivalca 63 kr. Še manj šolskega davka pride na jednega prebivalca v Istri (62 kr.) v Galiciji (37 kr.), v

Bukovini (29 kr.). Največ stroškov za šolo pride na jednega prebivalca na Dol. Avstrijskem in sicer 2 gld. 35 kr., v Trstu 2 gld. 15 kr.; na Češkem 1 gld. 99 kr., na Moravskem 1 gld. 59 kr. Kranjska je v tem oziru torej zopet trinajsta kronovina v Avstriji.

In kako je pa gledé na učiteljske plače pri teh jako neugodnih šolskih razmerah?! Pa — kaj bi neki vodo v morje nosil, ker ima večina naših poslancev za to gluha ušesa!

Take so torej šolske razmere na Kranjskem! In navzlic tem povdarja se čestokrat, da so stroški za šolstvo neznosni, da šolstvo ne prinaša toliko koristi narodu, kolikor narod žrtvuje zanj, da učiteljstvo ne spolnjuje tako svojih dolžnostij, kakor bi jih moralo, češ, ker je nadzorstvo preslabo, da naj se od kompetentne strani zabranjuje razširjanje in zidanje novih šol itd. itd.

Vsakdo, kdor kaj takega trdi ali zahteva, je grobokop našega naroda. Poglejmo si kronovine, v katerih je šolstvo razvito n. pr. na Dol. Avstrijskem, Češkem, Moravskem itd. Ali ni blagostanje ljudstva v teh kronovinah na najboljši stopinji in kako ubogo in nezavedno ljudstvo je pa nasprotno po Dalmaciji, Galiciji in Bukovini, kjer je šolstvo nerazvito!

Tudi pri nas, žal, računajo nekaterniki na nezavednost ljudstva in raje bi danes ko jutri še te šole, oziroma učitelje odpravili, ko bi jih mogli, ker dobro vedó, da bi se ljudstvo, čem boljše bi bilo nezavedno, neumno, tem raje brezpogojno udalo njihovi vladoželjnosti.

Pravim prijateljem našega ljudstva smemo po vsej pravici prištevati narodno-napredno stranko, ker ona se še najbolj (čeprav tudi še vedno premalo) briga za razvoj ljudskega šolstva, bodi ji pa sveta dolžnost, da v prihodnje obrača še večjo pozornost na ta važen faktor v človeškem življenji ter vedno brani in podpira narodno učiteljstvo, kajti le s pomočjo razvitega ljudskega šolstva, odnosno s pomočjo narodnega učiteljstva bode ji mogoče obdržati se na površji ter ohraniti si svoj obstanek.“ —

Naše šolsko vrtnarstvo.

Piše F. K.

I.

V lanskega „Popotnika“ štev. 7. priobčil sem statističen pregled o stanji šolskega vrtnarstva po Slovenskem. Ker številke najjasneje govoré, sestavil sem tudi letos po „Popotnikovem koledarji za leto 1893“ jednake podatke, samo še nekoliko podrobneje za posamezne okraje. Evo jih!

I. Kranjsko.

Ime šolsk. okraja	Število ljud. šol	Število šol. vrtov	%	Število drevesnic	%	Nedostaje š. vrtov ali drevesnic	%	Nedostaje popolnih šol. vrtov	%
1. Črnomelj	20	18	90—	2	10—	—	—	2	10·00
2. Kamnik	29	6	20·69	12	41·38	11	37·93	23	79·31
3. Kočevje	34	8	23·53	6	17·65	20	58·82	26	76·47
4. Kranj	39	7	17·95	5	12·82	27	69·23	32	82·05
5. Krško	25	17	68—	—	—	8	32—	8	32—
6. Litija	21	9	42·86	2	9·52	10	47·62	12	57·14
7. Ljubljana (okolica)	29	16	55·17	3	10·35	10	34·48	13	44·83
8. Logatec	24	8	33·33	10	41·67	6	25—	16	66·67
9. Novomesto	31	7	22·58	21	67·74	3	9·67	24	77·42
10. Postojna	36	24	66·67	4	11·11	8	22·22	12	33·33
11. Radovljica	24	8	33·33	8	33·33	8	33·33	16	66·67
Skupaj	312	128	41·03	73	23·39	111	35·58	184	58·97

Opomba: Na Kranjskem se je proti lanskim podatkom pomnožilo število ljudskih šol za 10, šolskih vrtov za 13, drevesnic za 14, število nedostajanja šolskih vrtov in drevesnic se je znižalo za 17, popolnih šolskih vrtov pa za 3. To je vsekakor napredek proti lanskemu letu, ako se uredba popolnega šolskega vrta smatra v našem smislu.

Po relativni vrednosti števila popolnih šolskih vrtov zavzema prvo mesto šolski okraj Črnomelj, za tem Krško, Postojina, Ljubljana, Litija, Logatec, Radovljica, Kočevje, Novomesto, Kamnik, zadnje mesto pa — Kranj.

II. Štajersko.

Ime šolsk. okraja	Število ljud. šol	Število šol. vrtov	%	Število drevesnic	%	Nedostaje š. vrtov ali drevesnic	%	Nedostaje popolnih šol. vrtov	%
1. Brežice	12	6	50—	5	40—	1	10—	6	50—
2. Celje (okolica) . . .	23	6	26·08	14	60·87	3	13·05	17	73·92
3. Gornjigrad	11	3	27·28	7	63·64	1	9·09	8	72·72
4. Gornja Radgona . . .	6	3	50—	3	50—	—	—	3	50—
5. Konjice	16	2	12·50	11	68·75	3	18·75	14	87·50
6. Kozje	14	4	28·57	8	57·14	2	14·29	10	71·43
7. Laško	19	12	63·16	5	26·32	2	10·52	7	36·84
8. Sv. Lenart	7	—	—	6	85·71	1	14·29	7	100—
9. Ljutomer	7	2	28·57	4	57·14	1	14·29	5	71·43
10. Mahrenberg	14	6	42·86	8	57·14	0	—	8	57·14
11. Maribor (okolica) . .	31	6	19·36	18	58·06	7	22·58	25	80·64
12. Ormož	10	3	30—	5	50—	2	20—	7	70—
13. Ptuj (okolica) . . .	25	11	44—	11	44—	3	12—	14	56—
14. Rogatec	7	4	57·14	3	42·86	—	—	3	42·86
15. Sevnica	7	3	42·86	3	42·86	1	14·28	4	57·14
16. Slov. Bistrica . . .	11	1	9·09	8	72·73	2	18·18	10	90·91
17. Slovenjgradec . . .	8	3	37·50	3	37·50	2	25—	5	62·50
18. Šmarje	12	2	16·67	8	66·66	2	16·67	10	83·33
19. Šoštanj	10	5	50—	5	50—	—	—	5	50—
20. Vransko	6	1	16·67	3	50—	2	33·33	5	83·33
21. Arvež	3	—	—	1	—	2	—	3	—
22. Cmurek	3	—	—	—	—	3	—	3	—
23. Lipnica	2	—	—	—	—	2	—	2	—
24. Radgona	2	—	—	—	—	2	—	2	—
Skupaj	266	83	31·20	139	52·26	44	16·54	183	68·80

Opomba. Proti lanskim podatkom se je pomnožilo število ljudskih šol za 17, šolskih vrtov za 13, drevesnic za 5; šolskih vrtov ali drevesnic nedostaje za 1 manj, popolnih šolskih vrtov nedostaje za 4 več.

Po relativni vrednosti števila popolnih šolskih vrtov zavzema prvo mesto šolski okraj Laško, za tem Rogatec, Šoštanj = Gornja Radgona, Brežice, Ptuj, Mahrenberg, Sevnica, Slovenjgradec, Ormož, Kozje = Ljutomer, Gornjigrad, Celje, Maribor, Šmarje, Vransko, Konjice, Slovenska Bistrica, zadnje mesto pa — Sv. Lenart.

III. Primorsko.

A. Trst.

Ime šolsk. okraja	Število ljud. šol	Število šol. vrtov	%	Število drevesnic	%	Nedostaje š. vrtov ali drevesnic	%	Nedostaje popolnih šol. vrtov	%
1. Tržaška okolica . . .	11	—	—	7	63·64	4	36·36	11	100—

B. Gorica.

2. Gorica (okolica) . .	68	12	17·65	26	38·24	30	44·11	56	82·35
3. Gradišče	8	—	—	2	25·—	6	75·—	8	100·—
4. Sežana	35	8	22·86	—	—	27	77·14	27	77·14
5. Tolmin	24	4	16·67	11	45·83	9	37·50	20	83·33
Skupaj	135	24	17·78	39	28·89	72	53·23	111	82·22

C. Istra.

6. Koper	40	2	5·—	5	12·50	33	82·50	38	75·—
7. Volosko *)	11	3	27·27	1	9·09	7	63·64	8	72·73
Skupaj	51	5	9·81	6	11·76	40	78·43	46	90·19
Primorsko: skupaj . .	197	29	14·72	52	26·39	116	58·89	168	85·28

Opomba. V lanskih podatkih je bilo na Primorskem 63 šolskih vrtov zaznamovanih, a drevesnic le 10; najbrž so bile drevesnice po pomoti kot šolski vrti označene. Zato ni možno napraviti nobednih daljnih sklepov o naraščanju oziroma odpadanju.

IV. Koroško.

Ime šolsk. okraja	Število ljud. šol	Število šol. vrtov	%	Število drevesnic	%	Nedostaje š. vrtov ali drevesnic	%	Nedostaje popolnih šol. vrtov	%
1. Beljak	28	9	32·14	1	3·57	18	64·29	19	67·86
2. Celovec (okolica) .	31	19	61·29	1	3·23	11	35·48	12	38·71
3. Št. Mohor	6	2	33·33	2	33·33	2	33·33	4	66·67
4. Velikovec	41	13	31·71	15	36·58	13	31·71	28	68·29
5. Wolfsberg	1	—	—	—	—	1	—	1	—
Skupaj	107	43	40·19	19	17·76	45	42·05	64	59·81

Opomba. Proti lanskim podatkom se število ljudskih šol ni spremenilo, število šolskih vrtov se je za 6, število drevesnic za 1 znižalo, število nedostajanja šolskih vrtov za 6 povečalo.

Po relativni vrednosti števila popolnih šolskih vrtov zavzema prvo mesto Celovec, za tem Velikovec, Beljak, Št. Mohor in Wolfsberg.

V. Skupen pregled.

Tek. št.	Ime dežele	Število ljud. šol	Šolskih vrtov		Drevesnic		Nedostaje šolskih vrtov ali drevesnic		Nedostaje popolnih šol- skih vrtov	
			štev.	%	štev.	%	štev.	%	štev.	%
1	Kranjsko	312	128	41·03	73	23·39	111	35·58	184	58·97
2	Štajersko	266	83	31·20	139	52·26	44	16·54	183	68·80
3	Primorsko	197	29	14·72	52	26·39	116	58·89	168	85·28
4	Koroško	107	43	40·19	19	17·76	45	42·05	64	59·81
	Skupaj	882	283	32·09	283	32·09	316	35·82	599	67·91
	Leta 1891	844	297	35·19	223	26·42	324	38·39	547	64·81
	Torej več ali manj	+38	—6	—3·10	+60	+5·67	—8	—2·57	+52	+3·10

*) Tukaj so vštete samo ljudske šole s slovenskim učnim jezikom.

Pedagogiški razgled.

O narodnem šolstvu ruskem in Kristini Alčevskej.

Ruski beletristi se temeljito razlikujejo od drugih pisateljev te vrste; oni slikajo navadno najtemnejše strani iz življenja ruskega naroda, in so predmeti njih opisovanja le malo mikavni. Na take literarne prikazni naletimo le pri Rusih. Z odkrivanjem raznih društvenih madežev ima se nekako vsiliti zboljšanje.

Ti pisatelji so zakrivali, da ima zapadno evropsko občinstvo kaj napačne pojme o razmerah na Ruskem, zlasti o ruskem plemstvu. Gogolj in drugi slikajo ruskega plemiča takó, da vsak, ki ne pozna ruskih razmer, lahko meni, da je pošten plemič na Ruskem prava bela vrana. To mnenje pa je popolnoma napačno, ker rusko plemstvo izvršilo je veliko. Ne pretiramo, če rečemo, da je vse, kar se je do sedemdesetih let na Ruskem gledé na napredek zvršilo, zvršilo le plemstvo. Plemstvo je dalo svobodo ruskemu narodu; ono se je trudilo tudi za njegovo izobrazbo.

Velik preobrat v mišljenji ruske javnosti je povzročila krimska vojska. Od onega časa se šteje na Ruskem nova dôba. Krimska vojska je pokazala Rusom, kako gnile so tamošnje razmere. Prva jena posledica je bila, da je car Aleksander I. dal ruskemu mužiku svobodo. Dati najedenkrat prostost 25 milijonom preprostega, neizobraženega ljudstva, bilo je seveda važno, daleč segajoče vprašanje; nikako čudo torej, da je trajalo celih šest let od vojske, predno se je stvar uresničila. Dne 19. februarja 1861 bil je izdan manifest, po katerem so bili vsi sužnji najedenkrat. svobodni in ob enem lastniki zemlje, koje so doslej obdelovali, po katerem so se osnovale svobodne občine z neomejeno samoupravo. Samouprava ruske občine pomenja nekaj drugega, nego samouprava občin pri nas. Vlada se namreč v kmetske stvari ne vtika, torej sme svoje občinske zadeve voditi vsaka občina kakor hoče. To je seve po našem nazoru velika svoboda. Pri tem se pa ne sme pozabiti, da se je dala taka svoboda ljudem, neznajočim abecede, navaženim vršiti vse le po ukazu plemstva. Zato je vlada najpoprej skrbela, da so se povsod osnovale šole, da bi se v njih izobrazil narod vsaj toliko, kolikor so bili izobraženi trgovci, meščani in drugi ter bil zavarovan v svoji svobodi pred spletkami raznih oderuhov in postopačev.

Tako so nastale po krimskej vojski razne zasebne šole. Rusko plemstvo, ki se je prostovoljno odreklo pravicam na posestva v prospeh sužnjev, trudilo se je v prvej vrsti z izobrazbo naroda ter samo snovalo zanj šole. Seveda so bile te šole osnovane kaj različno, kakor se je to poljubilo veleposestniku, ki je vzdrževal šolo. Večkrat so celo plemiči sami bili učitelji v takih šolah. Toda večina teh šol je kmalu prenehala. Najbolj je še zaslovela šola Leva Tolstega v Jasnej Poljani, katera obstoji še dandanes, katera je tudi postala nekako vzgledna šola dalnje okolice. Šola Tolstega skoro v ničemur ni podobna našim šolam. Njena osnova se je razvila iz nazorov njenega osnoveatelja ter mogla vspevati le pod duhom takega velikana. To je bilo, da tako rečemo, nekako vseučilišče za 8- do 10-letne otroke, v katero je mogel hoditi vsak, kdor je hotel in delati kar je hotel. Tu se nihče ni kaznoval, niti nagrajal, skratka tu je vladala največja svoboda učenja. A vendar je ta šola jako napredovala. Lev Tolstoj jo je sam opisal v zbirki svojih pedagoških spisov.

Leta 1865. so bila osnovana tako imenovana zemstva t. j. nekaki okrajni zbori, v katere si voli svoje zastopnike prebivalstvo kmečko, mesta in plemstvo. Zemstva imajo široko polje delavnosti, zlasti pa se jim je pobriniti za izobrazbo naroda. Vkljub temu, da bi imeli biti zastopani v zemstvu vsi stanovi, bili so zastopniki iz početka vendar-le plemiči. Tudi kmetje in mesta so pošiljala tjakaj navadno plemiče, ki so torej imeli pri teh po zemstvu osnovanih šolah glavno besedo. Zato pa je tudi bilo delovanje vsakega zemstva popolnoma samostojno: skoro vsako zemstvo je imelo drugačno ljudsko šolo, ker nekakega jednotelega načrta ni bilo. Po šolstvu se je najbolj proslavilo zemstvo Aleksandrovskega okraja. Bil je to zlasti baron Korf, ki je močno skrbel za šole ter jih snoval v liberalnem smeru. Šole Aleksandrovskega okraja so se smatrale za vzorne; tudi ostala zemstva so prostovoljno sprejemala program, knjige in drugo teh šol. S tem se je doseglo nekako jedinstvo v šolah osnovanih po zemstvih. Za stavbo in vzdrževanje teh šol je skrbela občina, za učitelje in nanéne pripomočke pa je skrbelo zemstvo. Posebna

šolska poslopja si do osemdesetih let našel le v večjih občinah.

Za časa Aleksandra III. je nastala reakcija v verskem smeru. Katkov je bil, ki je opozoril na to, da so zemske šole preveč liberalne. Od tega časa je nastala tretja vrsta ljudskih šol, namreč pravoslavne javne šole pod nadzorom duhovščine. Te šole, „prihodske“ imenovane, so se narodu tako močno prikupile, da so se večkrat številnejše obiskoval nego šole zemstev. Sveta sinoda jih je vzela pod svoje pokroviteljstvo, izdelala je za nje načrt ter odposlala na vse strani potrebno instrukcijo. Tako se od 1888. leta snujejo sistematično farne šole povsod, kjer jih še ni bilo. Pri vsem tem pa ne delajo konkurence zemskim šolam, kjer je načrt obojih skoro jednak. Ruska zemstva imajo tudi dandanes verske šole, v katerih je verska odgoja polglavna stvar in v katerih ima duhovnik glavno besedo. Na načrtu farnih šol je: vera (molitve, katekizem, sveto pismo), čitanje, pisanje (pravopis), računstvo (vsi štiri načini računstva in manjši splošni odlomki) in pa cerkveno petje. V zemskih šolah se poleg tega razklada še prirodoznanstvo, zgodovina in zemljepis ter osnove zemstva. Obojne šole imajo jednako pravico. Na pr. kdor je katero obiskoval, služi jedno leto manj pri vojakih. Iz farnih šol pa tudi izvira znatna korist. So dosti cenejše ter primerne tudi za manjše občine. Poučuje na njih za nagrado navadno duhovnik ali njegov dijakon, ali crkvenik (psalmist).

V severnej Rusiji v manjših občinah ni bilo niti takih šol. Tu so se jele snovati tako imenovane šole gramotnosti, katere imajo nadomeščati redne šole. Občina si najme doslužence, ki se je pri vojakih naučil čitati in pisati, ali kakega drugega pismenega človeka in ta uči dva, tri in več fantov čitati in pisati. Računstva se ruskemu kmetu ni treba učiti v šoli, ker do 100 se dobro nauči številiti doma. Tudi za gramotove šole je izdala sv. sinoda posebni načrt. Ko je učitelj v gramotovej šoli naučil svoje dijake, kar je bilo predpisano, se je šola zaprla, in on je šel v drugo občino, da bi se dal najeti tam. Toda s vsemi temi šolami imelo bi se upljivati na odgojo mladine. Ko pa je bila dana ruskemu narodu svoboda, nastala je skrb tudi za izobrazbo odraslih; vsled česar so nekateri ruski plemiči jeli snovati za nje nedeljske šole, v katerih so poučevale zlasti žene plemenitašev ali njih hčere. Nedeljske šole so se brzo prikupile, toda kmalu so bile prepovedane.

V dijaštvu se je jel razvijati liberalni duh, na kar so nastali dijaški nemiri v Petrogradu. Potem je sledila ustaja v Poljskeji. Pokazale so se prve sledi nihilizma, čegar apostoli so hoteli delovati pred vsem med kmeti. To vse pa je imelo posledico, da je vlada prepovedala nedeljske šole. Le jedna jedina je ostala; bila je to ženska nedeljska šola, katero je 1862. leta osnovala v Harkovu gospa Kristina Alčevska. Alčevska si je znala pridobiti za svojo šolo zaupnost merodajnih oseb, vsled česar njena šola ni bila odpravljena, marveč je napredovala od leta do leta. To šolo obiskujejo dekleta od 14 do 20 let, pa tudi omožene žene, toda le neredno, kakor je šolsko obiskovanje v Rusiji sploh neredno. Šola Alčevske je postala vzor za druga mesta, katera so jela po njenem vzgledu snovati podobne nedeljske šole. Harkovsko šolo obiskuje poprečno vsako leto 350 učenk, uči pa v njej okolo 60 učiteljev in učiteljic. Stroški za šolo so nenavadno majhni, od 300 do 400 rubljev, kateri se žrtvujejo za knjige in pisalne potrebščine; ostalo ima šola vse zastonj. Skoro polovica učenk ne zna niti čitati niti pisati, ali z drugimi besedami: je „brezgramotna“, ponajveč od revnejših starišev. Nekatere učenke obiskujejo to šolo po 9 let, toda neredno; dajejo pa se vanjo vpisati tudi radi velike šolske knjižnice. Program šole Alčevske je isti kakor načrti zemskih šol. Za višjo izobrazbo ima posebne tečaje, v katerih se pripravljajo učenke za učiteljske skušnje in za „felčerice“ ali zdravnice ženskih bolezni. Šola ima 20 in več razredov po starosti in izobrazbi. Vsak razred ima svojo učiteljico, ali tudi po dve, ter še pomožne učiteljice. Božično drevesce in velikonočna produkcija sta ukazani šolski slavnosti. Dasiravno nima harkovska nedeljska šola prav za prav nobednega ravnatelja, vlada vendar v njej izboren red. Najvišja avtoriteta so v nji zbori učiteljskega osebja. Ta šola je izobrazila že na tisoče revnih deklet in žen, preskrbela mnogim tudi službe ter tudi v nravnem oziru močno upljivala na nje. Ona vzdržuje prijateljske razmere učenk in učiteljic še potem, ko ne obiskujejo več šole. Dandanašnji ima v Rusiji vsako večje mesto nedeljsko šolo po vzgledu Alčevske. Veliko delavnost razvija šola tudi s pomočjo svoje knjižnice za mladino in narod, katera se prišteva k največjim knjižnicam te vrste. S spisom: „Kaj ima čitati narod?“ ki ga je izdal učiteljski zbor in čegar I. del, ki je izšel 1884. leta, obsegajoč kritike in raz-

sodbe v 1300 spisih, podala je Alčevska dokaz, da je krivičen nazor, kakor bi spisi za izobražene, zlasti klasični spisi, ne bili primerno berilo za priprosti narod, v znamenje, da narod pojmi ceno važnih spisov, zlasti klasičnih. To je torej zasluga gospé

Kristine Alčevske, da je pridržala nedeljske dekliške šole ter jim pripravila vzor in da je odpravila napačno mnenje o narodnej književnosti, s čemur si je zagotovila prvo mesto med odgojitelji ruskega naroda.

(Po „Paedagog. Rozhledych“.)

Slovniška drobtina.

V 5. in 6. številki „Popotnika“ sem čital pod naslovom „Slovniška drobtina“ misli dveh gospodov tovarišev, kako bi bilo najboljše in najpripravnejše postopati pri sklanji samostalnikov. Prvi je mnenja, da bi se sklanjalo samo v stavkih, drugi pa, da bi se sklanjali kar goli samostalniki. Popolno strinjati se z nobednim ne morem, zato se mi naj oprostí, da povem o tem tudi jaz svoje misli.

Oglejmo si najprej, katera je naloga slovniškega pouka!

Naloga slovniškega pouka je, da vadi učenca misliti in ga usposobi, da zna to, kar se je iz slovnice priučil, pri ustmenem ali pismenem izražanju svojih mislij tudi uporabiti.

Prvi je torej nalogi, ki jo ima izpolniti slovniški pouk res zadostil, a zdi se mi, da je posebno od učencev jedno- in dvorazrednic nekoliko preveč samostojnega mišljenja zahteval; kar se pa tiče učencev večrazrednic, pa nimam lastne skušnje ter prepuščam sodbo drugim.

Gospod tovariš sicer sam priznava, da preveč zahteva, ko pravi, da je tu mala hiba, namreč, da se nekateri skloni raznih samostalnikov dadó kaj težko uporabiti v stavek in da nekateri stavki še celo pravega smisla nimajo, a meni, da je to le malenkost. Število takih samostalnikov, pri katerih se da skoro polovica sklonov kaj težko uporabiti v stavek, pa ni malo, zato sem mnenja, da to ni malenkost ter pravim: Proč z težkočami, posebno z nesmisli.

Kaj pa drugi gospod tovariš?

Ta je, kakor je razvidno iz spisa („Popotnik“, št. 6) prezrl nalogo, katero ima slovniški pouk in se zadovoljuje, da se le sklanjatev krepko vtisne učencem v spomin. Dvomim pa, da bi se sklanjatev sè samim sklanjanjem res krepko in ob jednom tudi trajno vtisnila v spomin in da bi donášala učencem tudi kaj koristi. Kako se torej naj postopa?

1. Učenci se vadijo sklanjati samostalnik v zvezi z vprašalnim zaimkom, kedo ali kaj, n. pr.: 1. sklon kdo ali kaj, riba; 2. sklon koga ali česa, ribe, itd. Tu učenec na podlagi vprašanja išče posamezne sklone, torej misli in nič ne dene, če mu v začetku vprašalni zaimek nekoliko težave dela, saj ga mora itak znati.

2. Se vadijo sklanjatev ustmeno in pismeno porabiti. Pri ustmeni uporabi se ime-njuje samostalnik, in učitelj določi v katerem sklonu naj v stavku stoji. Učenec naredi stavek, postavi ga v dvojino in množino in se ob jednom s vprašanjem po samostalniku tudi prepriča, če ga je res postavil v zahtevani sklon. S takim postopanjem ne zahtevamo preveč od učencev, ker se lahko ognemo težkim in tudi takim stavkom, kateri nimajo pravega smisla. Poleg tega pa lahko dajemo tvoriti sposobnejšim težje, manj sposobnim lažje stavke. Poskusite, bodele videli, kako učenci radi delajo in kako hitro jim mine „suhoparna“ slovniška ura. Pri pismenaj uporabi napišemo na šolsko tablo samostalnike in določimo, v katere sklone naj jih v stavkih postavijo. Kadar učenci znajo sklanjatev tudi pismeno dobro rabiti, takrat gremo dalje. Tako vadimo učenca samostojno misliti in kar se je učil, tudi praktično porabiti, in nič ne de, če napreduje bolj polževo, ker ne to, kar zna, ampak kar zna uporabiti, to ima za njega vrednost. M. Janežič — Peče.

Društveni vestnik.

Mahrenberg. Učiteljsko društvo tega okraja je zborovalo v četrtek 16. marcija. Navzočih je bilo 13 udov. Po prijaznem pozdravu tožuje gospod predsednik, kako je to, da se našega društva nobeden gost ne udeleži, med tem, ko se velikokrat čita, da učiteljska društva gg. okrajni glavarji, gospodi šolski prijatelji radi obiskujejo itd. Potem prečita zapisnikar g. Engelbert Gruber prejšni zapisnik, kateri se odobri. Gospod predsednik pa prebere načrt peticije „Lehrerbunda“ o pobiljšanju učit. plač. Vsi na-

vzoci se s vsebino peticije ujemajo. Po poročilu blagajnika je ostal preteklo leto v blagajnici mali prebitek.

Volitev novega odbora imela je ta-le izid: gosp. B. Sitter, šolski vodja v Brezni, predsednik; Fr. Atzler, nadučit. v Mahrenbergu, njegov namestnik; J. Smole, nadučitelj v Remšniku, blagajnik; E. Gruber, učitelj v Mahrenbergu, tajnik. Odposlancem k „Lehrerbundu“ se izvolita B. Sitter in gospa M. Konšek. Prihodnje zborovanje se določi meseca velikega travna v Vuhredu.

Dopisi in druge vesti.

Iz dravinjske doline. — Vivos voco. Mortuos plango. Fulgura frango. — Kaj pa ti šolski zvonec danes molčiš, ko vendar votlo doneči glas tvojih tovarišev v zvoniku odmeva po tihem dolu? Kaj nočeš danes peti in vabiti „mlade roje“, kakor si to storil druge dni? Pa saj vem, da ti le moreš veselo peti in danes — danes nočeš tega storiti. A vendar so se zbrali tudi danes „mladi roji“; a ne, da bi šli na „vrtec zlat“, ampak na drugi vrt, koder ni pomladi, koder vlada le vedna zima, kjer utihne vso življenje, — vrt smrti. Ne vidiš na obrazu zbranih veselja kakor navadno; ne slišiš tudi veselega glasú, ki si ga drugače slišal po hodnikih. Tihi so in žalostni, ker „bela žena“ jim je vzela njihovega priljubljenega in spoštovanega učitelja in očeta. Nadučitelj makolski, gospod Rok Škorjanec je dokončal posvetno svoje potovanje. Morana je prestrigla nit njegovega življenja; raztrgala lepo vez med njim in njegovimi dragimi; pobrala ga iz vrste njegovih tovarišev in znancev. Glejte ga tamkaj na mrtvaškem odru, okinčanem s prvimi pomladanskimi cveticami in zraven njih z krasnimi venci, katere je povila ali položila ljubeča roka zaostalih. A vendar vsa ta ljubezen, vsi vzdih in glasovi jokajočih ne zamorejo ga več prebuditi. Njegove oči so se zatisnile za vselej; njegova usta ostanejo nêma za vse te dokaze ljubezni. Ko bi še le enkrat govorila o zlatih naukih, ko bi še le jedenkrat zaigral smeh na ustnicah! Pa utihnili so njegovi kliči in zdaj pridejo trdosrčni ljudje ter ga snamejo z odra in položé v rakev, v to tesno, temno hišico, v katerej naj počiva, dokler ga sodnikov glas ne prebudi, in katero še z mrtvaškim kladivom zabijejo! Še jeden trenutek in zapustiti je moral kraj, kjer je toliko let delil žalost in veselje s svojimi, kraj, katerega je posvetil s svojim delovanjem. In zdaj?

Zvonovi, zvonite!
Domu ga spremito!
Gre z dela in teže
Adamovi sin.

Kolikokrat so umrlega ti zvonovi ravno tudi vabili na delo, dokler je še bil zdrav, ker opravljal je ogljarsko službo v Makolah; kolikokrat je hitel z veseljem v cerkev se svojo drago ženo ali pa z ljubima otrokoma, ki so mu pomagali peti! Tudi danes te spremljajo v cerkev; a zadnja pot je. — Predno jo nastopijo, zapojó še zbrani učitelji „Nad zvezdami“, potem pa pristopijo drugi možje, ki vzdignejo rakev. A to niso trdosrčni ljudje, gotovo ne; to so tovariši umrlega, učitelji, ki nesó truplo nepozabljivega prijatelja in sodrznika k večnemu počitku, kakor vojaki na bojišču svojega tovariša. — Kratek čas bivanja še v cerkvi, kjer so čast, gg. duhovniki, oblečeni v žalno praznične obleke, in učitelji zapeli žalostinke in običajne psalme, — potem mora tudi ta kraj nekdanjega njegovega delovanja zapustiti. A dolga vrsta žalujočih gre pred rakvijo; jednaka vrsta za-njo!

Končana je „solzna pot, o! zadnja pot“; dospeli so na kraj počitka in pokoja. Kmalu se bodo grobna vrata zaprla in le angelj miru bode stražil pred njimi. Že padajo prve grude na rakev. Njih grmenje ne more počivajočega več prebuditi: a srca navzočih vsak glas padajoče grude globoko pretrese. — Za kratek čas bolnenje preneha.

Čast, gosp. A. Hajšek, dekan iz Slov. Bistrice, katerega je še spremljalo sedem duhovnikov, povzame besedo, ter se spominja v svojem govoru ranjkega; ginjen je tako, da mu beseda zastaja v grlu. V svojem govoru še se spominja sorodnikov, kakor tudi že odraslih ali pa sedanjih učencev.

Gospod dekan se obrne v svojem nagrobnem govoru tudi do učiteljev, katerih je bilo okoli trideset iz domačega in pet celó iz ptujskega okraja, in želi, da bi si nad grobom umrlega podali roke v skupno delovanje v prid cerkve in šole, da bi bratoljubje tudi nad jamo vladalo. — Zadnji glasovi pesmi „Na grobih“ utihnejo ter splavajo v večernem zraku in se zgubé med skrivnostnim šepetanjem bližnjega gozda. Žalujoči znanci in prijatelji se polagoma razidejo z žalostnimi spomini v sreč in res-

nobnim licem. Nad grobovi pa, kjer je bil slišati jok in stok, vlada zopet tibota kakor prej.

„Bratec, sladko le počivaj,
Da se jedenkrat vid'no spet,
Svojih trudov plačo uživaj,
Ko Ti dajal ni je svet!

M. S.

Cesko. (Enketa za uravnavo učiteljskih plač na Českem.) [Dalje.] Priporočam, da se uvéde nasvetovani sestav učiteljske plače po službenih letih, ker je izmed vseh predloženih sestavov za učiteljstvo najugodnejši in ne deluje preveč na izdanje deželnih financ. Ta sestav je vsem učiteljem in učiteljicam jednako pravičen, ozira se na starost in zasluge učiteljstva, ozira se na rastoče potrebe učiteljskih rodbin. Ako bi se uvedel ta sestav, odstranilo bi se mnogo trpkostij iz učiteljstva, dalo mu potrebnosti in zadovoljnosti. Da pa bode novi sestav imel te velike nasledke, ugajati mora trojnemu zahtevanju: 1. Plača mora stopati po službenih letih; 2. zruši naj se kategorija podučiteljev in 3. ohranijo naj se petletnice, ali naj se mesto njih podaje učiteljstvu dostatna nagrada. Da bi se plača učiteljska uravnavala po konkretnem statusu, ni priporočati iz tega vzroka, kakor je danes učiteljstvo proti dosedanjemu sestavu. Pri konkretnem statusu nastalo bi zopet več plačnih razredov po številu mest zaprtih in morda celo v višjih razredih na manjše število mest obmejenih, kakor se je bilo n. n. predložilo na Dolenjem Avstrijskem. S tem bi postop učiteljstva k višji plači nikakor ne bil zavarovan, da šestokrat bi privedel slučaj, da bi v obče učitelj najvišje plače ne dosegel, da, doseči niti ne mogel. Neodbitno je, da se kategorija podučiteljstva splošno zruši. Že ime „podučitelj“ je stvarno in besedno nepravilno. Stvarno je napačno, ker nikakor ne izraža pojma, katerega pripada. Podučitelj v sedanjih razmerah ima isto sposobnost kakor učitelj, isto samostalnost v šoli ter se od njega razlikuje le po imenu in plači. Za to kategorijo učiteljstva ni pravično ime, niti plača primerna. Najhujši stan v Čelih je podučiteljski: do 3500 podučiteljev ima 400 gld., a 1600 ima le 350 gld. plače. Tudi najmanjši letni proračun svobodnega učitelja mora presegati vsotico 350 gld. — Po sedanjih odmeri pokojnine dobiva učitelj IV. razreda, kateri mora po 10- ali 14-letni službi stopiti v pokoj, le 133 gld. pokojnine, katera je naravnost premajhna. Zvišuje se-li pokojnina od leta do leta, potem je to mnogo pravičnejši, nego po petletnicah. V Galiciji je že od l. 1873 uvedeno letno naraščanje pokojnine, začenjajoč z 10. letom, za jedno štiridesetino letne plače. Vsaj že itak za sedanjih razmer le mali del učiteljstva more dočakati polno pokojnino. Konečno izrekam željo učiteljstva, da bi po 40-letni službi imel vsak učitelj pravico do polne pokojnine.

C. kr. namestništva svetovalec V. Schroubek soglašal se s tem, da se zboljša stanje industrijalnih učiteljev; ker je pouk ročnih del obvezen, sledi iz tega, da je dolžnost šolske uprave, skrbeti za njihovo eksistenco. Reklo se je že, da sedanje plače ne zadoščajo. Ako imajo učitelji jednako kvalifikacijo, mora biti tudi plača jednaka. Ako so draginske razmere hujše v mestih nego na kmetih, mora biti jednakost le relativna. Ne zdi se mi primerna določba, da bi deželni šolski svet z deželnim odborom po slučajih zviševal krajevne priklade. Boljše bi bilo, da se zakon določno glasi. Učiteljstvo bode zadovoljno, če se plača tako odmeri, da ne bode treba učitelju iskati postranskih zaslužkov. Pri preustranjanju se torej ni ozirati na te zaslužke. Stiskam učiteljem bi se največ opomoglo, ako bi se učitelju, imajočemu po več nepreskrbljenih otrok, dajala posebna rodbinska določila. To ni iz cela novo. Skrbi-li zakon za vdove in sirote, ima skrbeti tudi za rodbino aktivnega učitelja. Govornik pozna tri glavne vzroke pritožbam učiteljstva: 1. mala plača v nižjih razredih, 2. nedostatna razdelitev občin na razrede in sledajoč 3. težave, katere ima učitelj, ako želi priti v drug okraj. Plačilni razredi so zdaj zatvorjeni, vsled tega morejo se nove občine uvrstiti le v IV. razred, po čemur nastajajo nove nejednakopravnosti. Misli, da je učitelj lahko nekoliko let podučitelj. Dober bi bil baje predlog, da bi podučitelji s učiteljsko skušnjo imeli višjo plačo — in da bi se po zakonu omejilo število učiteljskih let. Imelo bi se tudi število podučiteljskih mest omejiti. Da bi se odmerjala plača od leta do leta, to je pravično.

Dr. V. Srb. Njemu je za to, da se plače dobro razdelé in uravnajo; razumeva se samo po sebi, da mora v nižjih razredih nastopiti zvišanje. Praga že od davna daje učiteljem doklade, katere znašajo za leto 1893 skupne svoto 80.000 gld. z nagrado za pouk v drugem deželnem jeziku. Ta blagovoljnost v obče omogoči razcvit praškega šolstva, in Praga mora biti ponosna na svoje učiteljstvo. Proglašal se prijateljem osebnih razredov po službeni dobi. Nikakor ni prijatelj niti normalni plači, niti konkretnemu statusu. Dalje je za to, da se kategorija podučiteljev opusti. Treba je, da se poviša tudi pokojnina. Pokojnina učiteljeva ne prihaja le iz deželne denarnice, temveč za njo prispevajo mnogo tudi učitelji. Penzijski zaklad ima za nje nekako podobo zavarovalnice. Zato bi se imela pokojnina povišati.

K. Sivali. Boda učiteljska se je grozno razširila po mestih in na kmetih. Priznava se splošno, da je treba učiteljsko plačo vzvišati. Govornik slika ubožani stan učiteljstva in nasledke slučajnih boleznij in nesreč v učiteljskih rodbinah, stisko za izomiko lastnih otrok. Čita liste učiteljev, obsegajoče naravno grozne stvari o učiteljski bedi in s katerimi se potrjuje, kako mora učiteljstvo samo med

seboj nabirati novcev za obubožane tovariše. Ako bi kdo hotel kazati na postranske sasluzke, moral bi jih poprej dokazati v večini učiteljske. Dalje se odločno izraža proti kategoriji učiteljev na splošnih in meščanskih šolah ter opisuje potrebo, da se uravna pokojnina.

Posl. E. Špindler. Izmod tega, kar je slišal, dirnilo ga je najbolj to, da se vprašanje stavi tako, kakor da bi bila odvisna od finančnega efekta. To ni prav in pravično. Pravi se, bode-li uravnava stala 300—500.000 gld., tedaj to storimo, stane-li več, ne moremo ničesar učiniti. Vprašanje bi morali drugače staviti: Ako je stanje učiteljsko neznosno, treba je z vso nujnostjo pristopiti k popravi. Sedanji sestav ne velja, mora se popraviti.

Sramota českemu kraljestvu, da pušča gladovati učitelje zaradi dozdevnega finančnega efekta. Kadar se ravna o drugih izdatkih, ne govori se skoro o finančnem efektu, le baš pri šolstvu. Komaj se je izjavilo mnenje, da bi kateheti imeli višjo plačo, takoj se je vsprejelo veselje, da se ugodi tej želji. S takimi vprašanji naj se ne prihaja, kadar se gre za eksistenco 16.000 učiteljev in njih rodbin. Nasprotuje temu, da bi se naj katehet boljše plačal nego učitelj, kajti s tem bi se v učiteljstvu uvedla iz nova nejednakopravnost. Resnica je sicer, da imajo kateheti višjo akademično kvalifikacijo, a pri učitelji poravna to višja pedagogična izomika in to je vzlasti prvo v občni šoli. Nekdaj je prišlo mnogo akademiško izobraženih oseb za podučitelje in učitelje, a nikdo ni za nje akceptoval večjih dohodkov. Je-li tolika skrb za deželne finance, kje je bila tedaj skrb, ko je dežela prevzela izdatek za pouk v veronauku. Po državnem zakonu je bila to stvar cerkve, čez to prišlo je vse breme na deželo. Ta izdatek dorastel je že pol milijona goldinarjev in poraste še strašansko. — Upa, da se doseže definitivna uravnava plač. Zastopniki naroda bi se ne smeli plašiti k temu potrebnega izdatka, ker je ves narod do dobra prepričan, kako važna je izomika, ne da bi se dal strašiti od pravične uravnave učiteljskih plač. — Njemu je vse jednako, kateri izmed znanih predlogov se vzame za temelj, ali finančna očitka mora odpasti v vseh. Povsod bode treba večega izdatka. Odlasati se ne da več, kakor se je pripoznalo v narodnih in vladnih krogih. Proglašajo se za personalni sestav. Obrata pozornost na učitelja-siromaka na jednorazrednici, kateri je najvrednejši pomilovanja. Niti največi umetnik bi ne mogel primerno opravljati istočasno 8 letnikov v učencih. S tem se izerpavajo moči. K takemu delu obojati učitelje na celo življenje, je naravnost okrutno.

(Nadaljuje se.)

Ljubljana. „Zavod za gluhoneme in slepe v Ljubljani. Dne 28. marca vršila se je pri kranjskem dež. odboru enketa, pri kateri so

se razmotravala vprašanja glede na ustanovitev zavoda za gluhoneme in slepe v Ljubljani. Enketi je predsedoval gospod deželni glavar Detela, udeležili so se je pa nastopni gg.: dvorni svetnik baron Hein, vsi deželni odborniki, vladna svetnika dr. Keesbacher in Merk, dež. šolski nadzornik Šuman, okrajni glavar Ludovik marki Gozani, deželni poslanec Klun, dež. inženir Hrasky, mestni odbornik dr. Jos. Staré, ravnatelj zavoda za gluhoneme v Lincu Heletsgruber, ravnatelj zavoda za gluhoneme v Gradci Zeiringer, nadučitelj Rudež iz Goriškega zavoda za gluhoneme in nadučitelj Spintre iz Kočevja. Enketa se je izrekla za to, da je zgraditi omenjena zavoda na zemljišči, katero je dežela svoječasno kupila za novo deželno bolnico, to je na zemljišči za Bežigradom. Oba zavoda bota v enem poslopji, a v ločenih prostorih in vrtih. Poslopje projektirano je za 100 gojencev in sicer 75 do 80 gluhonemih in 20 do 25 slepih. Stavbeni stroški z opravo vred so površno proračunjeni na 150.000 gld. Dotična predloga predložila se bo deželnemu zboru že v prihodnjem zasedanji.

„Nov.“

(Prvi slovenski dnevnik) „Slovenski Narod“ obhajal je 1. aprila svojo 25letnico ter izšel v slavnostni izdaji z izborna vsebino in s slikami prvih svojih urednikov: Anton Tomšiča, Josip Jurčiča in Ivan Železnikarja. Opozarjajoč „Popotnikove“ bralce na to številko naprednega našega glasila, želimo „Slov. Narodu“ o tej priliki iz dna srca: „Še mnogaja leta!

(Preskušnje učne usposobljenosti) pričnejo se v Ljubljani 1. maja. Kandidatje oziroma kandidatnje imajo se oglasiti do 20. aprila pri ravnateljstvu c. kr. izpraševalne komisije v Ljubljani.

Premembe pri učiteljstvu. Imenovani so nadučitelj: Pri Sv. Duhu v Halozah gospod Albin Wankmüller, dosedaj učitelj v Čadramu, v Št. Andreji v Leskovci g. Vinko Stoklas, dosedaj učitelj pri Sv. Roku; učiteljem-voditeljem v Polenškaku gosp. Anton Kukovič, dosedaj podučitelj v Zavrči. Gspdc. Anka Serneč, podučiteljica v Slov. Bistrici, postala je učiteljica na isti šoli. — Gospod Franc Šorn, nadučitelj v Št. Jurji ob Taboru premeščen je na jednako službo k Sv. Lovrencu na Dr. p., na njegovo mesto v Št. Jurji pa je prišel gospod Franc Šijanec, dosedaj nadučitelj pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. — Gosp. Svojjmir Šnuderl, podučitelj v Št. Lovrencu na Dr. p. je premeščen na jednako mesto v Šmartinu pri Slovenjem Gradci. Definitivno so nameščen na svojih mestih gospoda Franc Lattinger in Franc Zeder v Radgoni, gspdc. Ivanka Matekovič pa pri Sv. Križu bl. Ljutomera. — Učiteljica ročnih del v Pišecah, gspdc. Rozalija Kostrevec, dobila je službo Mozirje-Rečica, Gospod Andrej Vrabl, nadučitelj v Št. Lovrenci

na Dr. p. pa je stopil v stalni pok. — Učitelj v Oneku, gosp. Jos. Kikel, je imenovan učiteljem-voditeljem na sedanjem svojem mestu; učitelj in voditelj v Podragi, gosp. Rudolf Dolenc, je premeščen v Planino; začasna učiteljica v Čatežu, gospd. Ana Zevnik, je stalno nameščena na isti šoli, gospd. Avgusta Kolnik v Blokah pa premeščena v Radeče. Učitelj v Bavti vasi, gosp. M. Šribar, je iz službenih ozirov premeščen k Beli cerkvi.

Raznoternosti.

[Mesto kruha vedno le komisija.] Kakor beremo v „P. z B.“ je česki deželni odbor sklenil, da se skliče štiričlenska komisija za uravnavo učiteljskih plač, sestojoča iz gg. prof. dr. Kvičale kot referenta in dr. Kučere, grofa V. Schönborna in Lipperta, katera ima na temelji tega, kar je izvršila nedavno sklicana enketa, izdelati predloge za deželni odbor.

[Ta nova šola!] Prihaja-li iz nove šole mladež v resnici izprijenjša, v pravosti bolj pokvarjena nego nekdanja? V državnej zbornici omenil je dr. Sues in pravni minister mu je to potrdil, da je število obsojenih oseb na Avstrijskem znašalo leta 1882. 32.098 oseb, l. 1891. pa le 28.435 oseb, če tudi je znatno narastlo prebivalstvo.

[Kakó vpliva kajenje na zdravje mladeniško.] Francoski raziskovalec Decaisne je našel na 27 učencih, 9—15 letnih, kajenju udanin, 22 slučajev, da so imeli pokvarjen krvni obtok, slabo prebavnost, duševno oslabelost in naklonjenost do žganja, pri 8 med njimi pa vrhu tega še slabokrvnost.

[Fonetiški pravopis] uvede se na Hrvaškem v vseh občnih in srednjih šolah. Vlada je pozvala dra. Ivana Broza, da sestavi tako slovnico.

[O omohlavosti.*] Poljska „Szkoła“ prinaša posnetek iz spisa o „omohlavosti“ od ital. fiziologa Masso-a: Onemoglost možgan zmanjšuje telesne sile, in ta prikaz se dá najbolje zmeriti z ergografom. Potreba počitku prihaja odtod, ker so odvodni živci baš tako oslabele, kakor osrednje živceve. Čut nerazpoloženja, ki označuje, da je volja oslabele, izvira odtod, ker so že tako onemogli možgani prisiljeni pošiljati močnejše posnke živcem, da povzročujejo telesno gibanje. Izcerpovanje je sedaj dvojno osrednje in odvodno. To nam pojasnjuje, zakaj nam po duševni utrujenosti dela vsako, bodi-si najmanjše kretanje pojem oslabelosti in vsak odpor zopet, s ka-

*) Erjavec ima ta izraz za oslabelost = Entkräftung.

terim mislimo zmagovati, nam je jako težek. V teh okoliščinah nas plaši vsaka silnejša telesna vaja, da, celo škoduje nam; boritev, gimnastika itd. hujša le naše stanje. Torej je to le blodnja fiziološka, ako prenehavamo šolske ure s telovadbo, misleč, kako bi s tem načinom pomanjšali izcerpovanje možgan; obratno, izcerpovanje se le povišujemo. Ni mogoče drugače povrniti organizmu sile, upehane po duševnem delu, nego da sedimo in počivamo. Otrokom pa je najboljšje, da se bavijo na čistem, svežem zraku.

[Sredstvo proti davici pri otrocih.] Navajajte otroke brez ozira na to, imajo-li bol v grlu ali ne, da si trikrat na dan, zjutraj pri umivanju, opoldne, po jedi in sledečje zvečer, predno gredo spat, izplakujejo grlo s solnato vodo. Dva troška soli na nožni konici v navadnem kozarci, do tretjine napolnjenem, zadošča, da otroci ne dobé bolezni v vratu ali grlu.

[Galantno mesto.] Po novicah nekaterih listov je na šolah v Chikagu nastavljenih 200 učiteljic a le 2 učitelja. Krilo tedaj že tudi v Ameriki zmaga.

[Kolika je posvetna nečimernost!] V dobi, kjer plačitelji za šolo in učitelje s tako ozko-prsnostjo štedijo in vsak strošek za nepotreben proglašajo, v dobi, kjer beda drznejši nego kdaj trka na tisoče bivališč nesrečnih ljudi, v dobi, kjer je dobrodelnim društvom vedno spoznavati, da se čutijo v denarnih zadregah, zanimivo je pozorovati, koliko potrebuje nežni spol dragih sredstev le za to načelo, da bi se jih obliče zdelo lepše, nego je je vstvaril in uredil Bog. Na Dunaji (seveda tudi pri nas) porabi se na leto 73.730 kg pudra, 42.705 kg rudečila, 23.356 kg barv za obrvi, 18.250 kg pomade za ustna, 10.865 kg glicerina in 5775 kg zatega črma. Barvanje obličja prišlo je že tudi pri nas v nepohvalen običaj ter se je že poprijel šolaric, ne da bi to kompetentna stran zabranjevala.

[Korist mravelj.] V lesnih krajinah, kjer je mnogo mravljišč biva le malo kač in skoro nobedna izmed strupenih. Mravlje zasledujejo kače napadajoč jih v ogromni množici. Z ostrimi grizali se zasade v kačo trudeč se, da jej slednjič pridejo v žrelo in grlo, uničijo jej vid, ter jo tako zdelajo, da kača po neuspešnem boji proti številnemu in vedno bolj na njo hrmečemu sovražniku kmalu onemore in konečno pogine. Zato je treba mravlje varovati; kajti one so v obče izborni zdravstveni stražarji v lesih, kjer pač mnogo raznih bitij skončava svoje življenje.

Razpis natečajev.

Št. 149, II.

Učiteljsko mesto.

Na štirazrednici v Makolah je umestiti nadučiteljsko mesto IV. plačilnega razreda.

Prosilci za to mesto naj pošljejo svoje prošnje opremljene osobito tudi z dokazom avstrijskega

državljanstva in sposobnosti k pomočnemu poučevanju v katoliškem veronauku do 10. maja 1893 krajnemu šolskemu svetu v Makolah.

Okr. š. svet Slov. Bistrički, 26. marca 1893.
Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 361

Razglas.

Sledeče učiteljske oziroma podučiteljske službe so definitivno, ali tudi provizorično umestiti:

A. v ptujskem šolskem okraji

- podučiteljska služba z dohodki IV. plačnega razreda na štirirazredni ljudski šoli pri Sv. Vidu poleg Ptujja;
- podučiteljska služba IV. plačilnega razreda na trirazrednici v Cirkovcah;
- podučiteljska služba IV. plač. razr. na dvorazrednici pri Sv. Lovrenci na Dravsk. polji.

B. v ormožkem šolskem okraji

učiteljsko mesto IV. plačilnega razreda na trirazrednici pri Sv. Tomaži.

C. v rogačkem šolskem okraji

podučiteljsko mesto IV. plačilnega razreda na dvorazrednici v Zetalah.

Prosilci in prosilke za imenovane mesta naj vložijo svoje prošnje, katere morajo biti opremljene s spričevalom zrelosti in oziroma sposobnosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 15. aprila 1893 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Ptuj, 15. marca 1893.

Predsednik okraj. šolsk. svetov Ptuj, Ormož, Rogatec:
2—2 *Scherer s. r.*

Št. 574.

Razpis učiteljskih služb.

V tem okraju se s tem razpisujejo sledeča mesta:

1. Mesto učitelja v Podgori, kateri bo učil v slovenski podružnici v Ločniku.
2. Mesto učitelja-voditelja v Vedrijanu.
3. Mesto učiteljice v Kviškem.

Vse službe so III. plačilne vrste. Dohodki so določeni v dež. šolskih postavah 10. marta 1870 in 4. marta 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali učit. sposobnosti je vložiti do 20. maja t. l. sem le po predpostavljenih oblastnihjih.

C. kr. okr. šol. svet v Gorici, 4. aprila 1893.

Št. 90.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli IV. plačilne vrste v Gomilskem je umestiti s 1. oktobrom t. l. podučiteljsko mesto s postavnimi dohodki in stanovanjem v šolskem poslopju definitivno eventualno provizorično.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje, osobito tudi z zrelostnim spričevalom oziroma s spričevalom učne sposobnosti in z dokazom avstrijskega državljanstva opremljene prošnje in sicer, ako še niso v službi, naravnost, sicer pa potom predstojne okr. šolske oblasti, najpozneje do 20. julija t. l. pri krajnem šolskem svetu v Gomilskem.

Okr. šol. svet Vransko, 28. februarja 1893.

Predsednik: Wagner s. r.

Št. 38.

Podučiteljsko mesto.

Na podružnici v gradu Ojstrici v šolskem okolišu Št. Jurij ob Taboru je umestiti podučiteljsko mesto definitivno eventualno provizorično.

Z mestom so združeni dohodki po IV. plačilni vrsti, torej pri definitivnem nameščenju 440 gld. na leto, in lepa izbira v Gradu Ojstrici; vrh tega pa še draginjska doklada po 40 gld. na leto.

Prosilci naj vložijo svoje, osobito tudi z zrelostnim spričevalom, oziroma s spričevalom učne sposobnosti in z dokazom avstrijskega državljanstva opremljene prošnje, ako še niso v službi, naravnost, sicer pa potom predstojnega okrajnega šolskega sveta, najpozneje do 20. julija t. l. pri krajnem šol. svetu v Št. Juriji ob Taboru (Spodnji Štaj.)

Okr. šolski svet Vransko, 30. marca 1893.

Predsednik Wagner s. r.

Št. 446.

Razglas.

Sledeče službe so definitivno ali tudi provizorično umestiti:

a) v ptujskem šolskem okraji:

1. na trirazrednici pri Sv. Lovrenci v Slov. goricah nadučit. mesto z dohodki po IV. plač. vrsti;
2. na petrazrednici pri Sv. Marku niže Ptujja podučiteljsko mesto, IV. plačilna vrsta, prosta soba; —

b) v rogačkem šolskem okraji:

- na jednorazrednici pri Sv. Roku učiteljsko mesto, — novo šolsko poslopje z lepim stanovanjem, IV. plačilna vrsta.

Prosilci, slovenskega in nemškega jezika zmožni, naj svoje z zrelostnim — oziroma tudi z sposobnostnim spričevalom in z dokazom, da so avstrijski državljanji, ter oziroma na prvo in tretjo službo, da so sposobni subsidiarno poučevati v katoliškem veronauku — opremljene prošnje vložijo predpisanim potom do 15. maja t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. š. svet Ptuj in Rogatec, 5. aprila 1893.

1—2

Predsednik: Scherer s. r.

Nova šolska klop, patent

Ad / 38,653
Nr. 13,136 / VI—1892

izdelovala se bode odšihdob po pravilno stavljnih merah dunajskih zvedencev za šolsko klop v 7 velikostih in bo stala:

1 komad za 2 učen. nebarv. gld. 6.— = kron 12.—	1 komad za 3 učen. barv. gld. 7:50 = kron 15.—
1 " " 2 " barv. " 6:50 = " 13.—	1 " " 4 " nebarv. " 7:80 = " 15:60
1 " " 3 " nebarv. " 6:90 = " 13:80	1 " " 4 " barv. " 8:50 = " 17.—

Pri velikih naročilih primerno ceneje.

Dovoljenja v izdelovanje zgoraj omenjenih šolskih klopij po pogodbi in pošljem, če se želi, naris in popis brezplačno. — Neopravičena ponarejanja in posnemanja se sodnijski kaznujejo.

Preslavnim vzdrževalcem šol in preslavnemu učitelstvu se najuljudneje priporoča v blagovol'na naročila

Ivan Weixl,

nadučitelj v Kamnici pri Mariboru ob Dr.

Vsebina. I. Narečje ali dialekt ter njegov pomen za ljudsko šolo, osobito za elementarni razred. (I.) — II. Šolske razmere na Kranjskem. — III. Naše šolsko vrtnarstvo. (I.) (F. K.). — IV. Pedagoški razgled. — V. Slovniska drobtina. (M. Janežič.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — Raznoternosti. — Natečaji in inserat.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)